

N:o 71.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 16 Maj 1886.
— — — — Andra Kammaren den 16 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner dels under N:o 27 med förslag till särskilda förordningar angående bankaktiebolag och angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar, dels under N:o 28 med förslag till lagar angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, angående bankbolags och sparbanks konkurs samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

(Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 1, 2 och 4).

Till Konungen.

Uti nådiga propositioner den 6 sistlidne Mars har Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen öfverlemnadt
dels med proposition N:o 27 förslag till
1:o) förordning angående bankaktiebolag; och
2:o) förordning angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar,

dels med proposition N:o 28 förslag till

- 1:o) lag med vissa bestämmelser angående bankbolag med sedelutgifningsrätt;
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken;
- 3:o) lag angående bankbolags och sparbanks konkurs; samt
- 4:o) lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Vid behandling af det första af de vid Eders Kongl. Maj:ts proposition N:o 27 fogade förslag, eller förslaget till förordning angående bankaktiebolag har Riksdagen funnit sig icke kunna bifalla detsamma i oförändradt skick, utan har för sin del antagit en lag angående bankaktiebolag med följande, från de af Eders Kongl. Maj:t föreslagna, skiljaktiga bestämmelser.

Hvad först angår den formella anordningen af lagstiftningen angående bankaktiebolag, har Eders Kongl. Maj:t föreslagit en sådan sönderdelning af ämnet för densamma, att de bestämmelser, som anses vara af civillags natur, blefve skilda från öfriga stadganden. I fråga om bankaktiebolagen skulle sålunda, enligt Eders Kongl. Maj:ts proposition, förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848, hvilken är civillag, i främsta rummet lända till efterrättelse. Utöfver hvad denna författning innehåller, skulle, enligt ingressen till Eders Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående bankaktiebolag, sistnämnda förordning gälla.

Under behandlingen af frågan om förändrad lagstiftning angående enskilda bankinrättningar har visserligen några gånger ifrågasatts att vidtaga en sådan fördelning af ämnet för denna lagstiftning, som Eders Kongl. Maj:t nu föreslagit. Ännu oftare har deremot motsatt åsigt gjort sig gällande. Sålunda voro i det förslag, som af Rikets Ständer vid 1862—1863 årens riksdag antogs, bestämmelserna af civillags natur och öfriga stadganden förenade i en och samma författning.

Äfven den senaste bankkomitén hade ansett en sådan anordning vara att föredraga. Och vid behandlingen af de vid propositionen N:o 28 fogade lagförslagen inom Högsta Domstolen har en i samma riktning gående åsigt omfattats af pluraliteten bland Högsta Domstolens ledamöter. De skäl, som dervid anfördes mot en sådan sönderdelning, som ligger till grund för Eders Kongl. Maj:ts förslag, gifva enligt Riksdagens förmenande otvifvelaktigt vid handen, att en sådan anordning, utan att medföra några egentliga fördelar, deremot är egnad att vålla stora olägenheter.

Äfven ur en annan synpunkt är ett sådant sammanförande af samtliga bestämmelser rörande bankaktiebolag i en enda författning särdeles önskvärd. Genom en sådan anordning skulle nemligen lagstiftningen angående bankaktiebolag blifva frigjord från den allmänna lagstiftningen angående aktiebolag och sålunda äfven med hänsyn till lagstiftningen angående omförmälda banker vinna samma fördelaktiga anordning, som redan är genomförd i afseende å lagstiftningen angående sedelutgifvande bankbolag, hvilken sedan länge är fullständigt skild från den öfriga lagstiftningen angående solidariska bolag.

På grund af nu anförda skäl har Riksdagen funnit lämpligast att förena alla stadganden rörande bankaktiebolag i en enda författning, som vid sådant förhållande icke kan blifva annat än af civillags natur. Riksdagen har i följd deraf uti författningen angående bankaktiebolag infört de bestämmelser i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848, som, utöfver hvad Eders Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående omförmälda banker innehåller, må på dem anses tillämpliga, samt derjemte de stadganden, som innehållas uti förordningen angående tillägg till gällande föreskrifter om aktiebolag den 30 Maj 1879. Utom de tillägg till vissa paragrafer, för hvilka här nedan redogöres, hafva i följd af denna anordning följande nya paragrafer i den af Riksdagen antagna författningen tillkommit, nemligen 14, 23, 30, 35, 39, 40 och 42 §§, hvarjemte i anledning deraf de efter dessa följande paragrafernas nummerordning förändrats. Vidare har af samma anledning det slutliga stadgandet om lagens trädande i kraft erhållit en förändrad lydelse samt på alla de ställen, der denna författning omnämnes, ordet »förordning» utbyts mot ordet »lag» eller ordet »författning».

För dessa tillägg och ändringar samt för de öfriga ändringar, som Riksdagen, jemte några redaktionsförändringar, hvilka icke torde påkalla någon särskild motivering, ansett sig böra vidtaga, går Riksdagen nu att under de särskilda paragraferna enligt nummerföljden i den af Riksdagen antagna författningen närmare redogöra.

1 §.

I rubriken till I Kap. har gjorts ett tillägg, som betingas deraf, att i samma kapitel införts en ny paragraf (14 §), som handlar om ansvarigheten för delegare i bankaktiebolag. Första delen af 1 § har derjemte undergått en ändring i syfte att angifva hvad som för-

stås med aktiebolag i enlighet med hvad 1 § 1 punkten i 1848 års förordning angående aktiebolag innehåller.

4 §.

Enligt denna paragraf skulle bankaktiebolags grundfond utgöra minst tre hundra tusen kronor. Detta stadgande anser Riksdagen i tvenne hänseenden vara mindre lämpligt. Så vidt det är fråga om sådana större bankaktiebolag, hvilka drifva bankrörelse i egentlig bemärkelse och som hafva till uppgift att tjena den större rörelsens och omsättningens behof, anser Riksdagen det föreslagna minimet vara alldeles för lågt. I det förslag till lag angående enskilda banker utan rätt att utgifva egna banksedlar, som Rikets Ständer vid 1862—1863 årens riksdag antogo, och hvilket förslag hade till föremål bankaktiebolag med begränsad ansvarighet för delegarne, var äfven grundfondens minsta belopp bestämdt till en million kronor. Då, enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående enskilda banker med sedelutgifningsrätt, sådan banks grundfond bestämts till minst en million kronor, oaktadt delegarne i sådan bank utöfver sina respektive andelar af bankens grundfond skulle ansvara för bankens förbindelser med dubbla beloppet af sagda andelar, torde det ock enligt Riksdagens förmenande blifva svårt att anföra något giltigt skäl, hvarför icke grundfondens belopp bör bestämmas till minst en million kronor jemväl för ofvanberörda större bankaktiebolag, hvilkas delegare ansvara för bankens förbindelser endast i den begränsade mån, som lagen utstakar, men hvilkas rörelse, om man frånser sedelutgifningen, så väl till beskaffenhet som omfattning, är fullt jemförlig med berörda sedelutgifvande bankers rörelse.

Beträffande åter s. k. folkbanks och andra smärre med dessa jemförliga låneinrättningar med begränsad ansvarighet för bolagsmännen, hvilka inrättningar hafva till uteslutande ändamål att såsom kreditförmedlande anstalter inom viss ort tillgodose den mindre rörelsens och omsättningens behof, torde det enligt Riksdagens mening få anses såsom af erfarenheten i vårt land till fullo bestyrkt, att delegarne i dylika bankinrättningar endast undantagsvis äro i tillfälle att samman-skjuta en grundfond af minst trehundra tusen kronor. Af de sju aktiefolkbanks, som för närvarande finnas, hafva endast tre en grundfond, som uppgår till eller öfverstiger trehundra tusen kronor. I de öfriga fyra uppgå grundfonderna blott till 120,200, 100,220, 100,000 och

54,230 resp. Och den nuvarande största aktiefolkbanken — Stockholms folkbank — erhöll tillstånd att börja sin rörelse med ett inbetaldt kapital af 50,000 kronor. Det af Eders Kongl. Maj:ts föreslagna minimumet för grundfondens belopp skulle sålunda i kanske flertalet fall omöjliggöra bildandet af sådana för den mindre omsättningen afsedda kreditinrättningar i form af aktiebolag.

Riksdagen hyser för sin del stora betänkligheter mot att på detta sätt förhindra uppkomsten af smärre bankaktiebolag af ofvan omfördälda art. Det torde nemligen få anses såsom ganska säkert att, om ock på vissa orter och under vissa förhållanden sådana smärre bankanstalter utan svårighet kunna bildas i form af solidariska bolag, det likväl kanske lika ofta skulle blifva händelsen, att fruktan för den solidariska ansvarighetens eventuella följder komme att afskräcka dem, som hafva någon förmögenhet att äfventyra, från att ingå i dylika företag, och att sålunda omöjligheten att bilda sådana företag med begränsad ansvarighet flerstädes skulle verka såsom ett förbud mot bildandet af smärre kreditanstalter. I likhet med hvad bankkomitén i sitt betänkande sidd. 289, 290 framhållit, anser Riksdagen emellertid det vara mindre rådligt att försvara uppkomsten af dylika bankinrättningar. Jemte de skäl, som redan under nuvarande förhållanden kunna anföras mot lagstiftningsåtgärder, som skulle kunna verka i denna riktning, anser sig Riksdagen särskildt böra påpeka, att, derest, såsom ofta framhållits, den ifrågasatta inskränknigen af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt skulle leda till indragning af berörda bankers på mindre betydande orter belägna afdelningskontor, folkbanker och andra smärre lånekassor i många fall blefve de enda slag af kreditförmedlande anstalter, som skulle kunna träda i de sålunda indragna afdelningskontorens ställe. På grund deraf anser Riksdagen, att den blifvande lagstiftningen bör lägga så få hinder som möjligt i vägen för uppkomsten af sådana smärre bankaktiebolag. Minimum för sådant bankaktiebolags grundfond torde det derfor enligt Riksdagens åsigt ej vara rådligt att sätta högre än till två hundra tusen kronor.

Beträffande den formella affattningen af en på nu angifna grunder byggd lagstiftning angående bankaktiebolag har under ärendets förberedande behandling ifrågasatts, att ofvanberörda mindre kreditinrättningar borde hänföras under den allmänna aktiebolagslagen, i hvilken händelse sålunda föreliggande författning endast skulle gälla angående de större bankaktiebolagen. En sådan anordning finner Riksdagen likväl icke vara ändamålsenlig, enär den skulle innebära ett ointetgörande af det önskningsmål, som Riksdagen ofvan framhållit, nemligen att helt och hållet

frigöra lagstiftningen angående bankaktiebolag från lagstiftningen angående aktiebolag i allmänhet. Det torde ej heller kunna påvisas något giltigt skäl, hvarför omförmälda anordning skulle vara nödvändig. Visserligen har till stöd för berörda förfarande anförts, att det vore särdeles olämpligt att för de största bankaktiebolagen med lika vidt-omfattande rörelse som de största bland de sedelutgifvande bankerna, föreskrifva samma bestämmelser som för dessa små folkbanker och små länekassor. Men enligt Riksdagens förmenande kan denna olägenhet mycket väl undvikas, utan att det blifver nödvändigt att göra dessa olika slag af bankaktiebolag till föremål för särskilda lagstiftningar. Den blifvande lagstiftningen angående bankaktiebolag har med rätta aldrig afsetts att innefatta andra än de *allmänna* bestämmelserna för dessa bolags organisation och rörelse, under det att de *speciella* föreskrifterna skulle erhålla sin plats i de särskilda bankernas bolagsordningar. Förutnämnda allmänna bestämmelser åter hafva i alla de förslag, som blifvit framställda, icke varit och kunna, enligt Riksdagens mening, icke heller lämpligen vara af annan art, än att de äro fullt tillämpliga på alla slag af bankaktiebolag. Om sålunda Eders Kongl. Maj:t vid pröfningen af hvarje särskildt bankaktiebolags ordning tillser, att denna kommer att innehålla de bestämmelser, som af bolagets tillämnade verksamhet krävas, skulle de befarade olägenheterna af en gemensam författning för alla bankaktiebolag till fullo förekommas.

Riksdagen har därför underkastat förevarande paragraf en omarbetning i antydda rigtning sålunda, att bankaktiebolags grundfond i regeln skall utgöra minst en million kronor, men att, der de närmare bestämmelser angående bolagets rörelsegrenar och vilkoren därför, som bolagsordningen innehåller, uppenbarligen gifva vid handen att bolaget har till ändamål, icke att drifva bankrörelse i större omfattning, utan blott att i likhet med så kallade folkbanker, sparkassor och andra sådana penninge-inrättningar tillgodose den mindre omsättningens behof å en viss ort, grundfonden må med Eders Kongl. Maj:ts särskilda tillåtelse bestämmas till lägre belopp, ehuru icke understigande två hundra tusen kronor.

6 §.

Enligt denna paragraf, sådan den lyder i Eders Kongl. Maj:ts förslag, skall, innan bankaktiebolag öppnar sin rörelse, inför Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande styrkas, att förbindelse blifvit afgifven, att hvad som å aktierna återstår oguldet skall inbetalas på de tider, som

äro bestämda i 9 §. Enligt Riksdagens mening böra dock delegare i bankaktiebolag vara pligtige att ställa säkerhet för återstående inbetalningar. I dylikt bolag, der till följd af delegarnes begränsade ansvarighet grundfonden är den enda grundvalen för bolagets verksamhet, är det i fordringsegarne intresse högeligen önskvärdt, att fullt säkra garantier finnas för att denna grundfond också verkligen varder till fullo inbetald. Fordras åter blott, att förbindelse afgifves för fullgörande af återstående inbetalningar, kan det lätt hända, att personer, som aldrig förmå fullgöra dessa inbetalningar, teckna sig såsom delegare i bankaktiebolag. Ej blott i fordringsegarne, utan äfven i bolagets eget intresse, torde det vara önskvärdt, att sådana personer förhindras från att blifva delegare i bankaktiebolag. På grund af dessa skäl har Riksdagen i denna paragraf utbytt orden »förbindelse afgifven» mot »säkerhet stäld».

I följd af denna förändring torde det blifva öfverflödigt att i denna författning införa hvad i 1884 års förordning angående aktiebolag, 6 § sista punkten, stadgas derom, att, i den händelse bolag råkar i konkurs inom ett år från det delegare enligt samma paragrafs andra punkt blifvit utesluten, sålunda utesluten delegare, *så vidt borgenärens rätt angår*, icke genom uteslutandet blifver befriad från skyldigheten att inbetala hvad å de aktier, han tecknat, återstår oguldet. Enligt förevarande paragraf, sådan den lyder i den af Riksdagen antagna författning, får nemligen bankaktiebolag ej börja sin rörelse, förr än inför Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit styrkt, att säkerhet för återstående inbetalningar blifvit stäld. Då sålunda Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke blott skall tillse, att sådan säkerhet blifvit stäld, utan jemväl eger pröfva säkerhetens beskaffenhet, torde genom detta stadgande borgenärernes rätt vara fullt tryggad.

8 §.

I första stycket har ordet »antalet» utbytt mot »de» för att tydligt uttrycka, att der omförmälda anteckning i registerboken äfven skall innehålla uppgift om numren på de aktier, en hvar delegare i bolaget innehar.

9 §.

Enär 6 §, i den af Riksdagen antagna lydelsen, föreskrifver, att, innan bankbolag öppnar sin rörelse, skall inför Eders Kongl. Maj:ts

Befallningshafvande styrkas, att säkerhet blifvit stäld derför, att återstående inbetalningar varda fullgjorda inom de tider, som 9 § föreskrifver, och det enligt Riksdagens mening icke finnes någon anledning att derutöfver fordra, att denna säkerhet ställes redan vid första inbetalningen å aktierna, hvilken kan ega rum långt innan banken öppnar sin rörelse, har Riksdagen låtit omförmälda punkt såsom obehöflig helt och hållet utgå.

12 §.

För att förekomma den missuppfattningen, att denna paragraf afsåge att ovillkorligen förbjuda bankaktiebolag att öka sin grundfond utöfver dubbla beloppet af hvad densamma ursprungligen minst utgjort, och för att tydligare framhålla, att med detta stadgande endast åsyftas att förekomma de missbruk, hvartill bankaktiebolag medgifven rättighet att fritt och utan inskränkningar efter godtycke öka grundfonden skulle kunna gifva anledning, har Riksdagen underkastat paragrafen sådan omredaktion, att det klart framgår, att densamma icke lägger hinder i vägen för Eders Kongl. Maj:t att, efter förnyad pröfning af bolagets ordning, medgifva sådan ändring af denna, att en tillökning af grundfonden utöfver dubbla beloppet af denna fonds ursprungliga minimibelopp blifver möjlig.

13 §.

Föreskriften i denna paragraf, att bankaktiebolag skall vara skyldigt att af sin behållna årliga vinst afsätta minst tjugu procent till reservfonden, anser Riksdagen ej allenast innebära en hårdhet gent emot bankaktiebolags delegare, hvilkas vinstutdelningar derigenom skulle komma att allt för mycket förminskas, utan äfven kunna leda till, att bolagen inlåta sig på äfventyrliga affärer för att på denna väg söka, trots den höga afsättningen till reservfonden, hålla vinstutdelningen uppe vid en hög siffra. Herr Statsministern och Chefen för Finansdepartementet har visserligen till stöd för Eders Kongl. Maj:ts förslag anfört, att det med skäl kan fordras, att vid bankaktiebolag, der delegarne ej hafva någon ansvarighet utöfver grundfonden, fordringsegarnes rätt tryggas genom skärpta föreskrifter om afsättning af vinstmedel till reservfonden. Enligt Riksdagens mening torde dock

omförmälda rätt kunna och böra i främsta rummet betryggas på ett ändamålsenligare sätt, nemligen genom att tillse att grundfonden redan från början afpassas efter den blifvande utsträckningen af bolagets rörelse. Riksdagen har ock, såsom redan omnämnts, vidtagit en i denna riktning gående förändring af 4 §. På grund af hvad här anförts, anser sig Riksdagen böra stadga, att bankaktiebolag icke må vara *pligtigt* att af den årliga vinsten afsätta mera än femton procent till reservfonden. Dessa afsättningar böra deremot jemväl enligt Riksdagens mening fortgå, till dess reservfonden uppgår till minst femtio procent af grundfonden.

14 §.

Denna paragraf, som bestämmer delegarnes i bankaktiebolag ansvarighet, är, förutom några mindre redaktionsförändringar, lika lydande med 10 § i 1848 års förordning angående aktiebolag.

16 § (§ 15).

Ordet »behöflig» i första punkten af förevarande paragraf anser Riksdagen böra utbytas mot ordet »afsedd» för att förekomma en sådan tolkning af denna del af paragrafen, att bankaktiebolag skulle vara förhindradt att förvärfva en fastighet, som på grund af sitt läge eller andra omständigheter vore synnerligen lämplig för bankens inrymmande, men som vore af den storlek, att den icke i sin helhet vore för detta ändamål behöflig.

Vid jmförelse med hvad Herr Statsministern och föredragande departementschefen till stöd för bestämmelsen i senare stycket af förevarande paragraf anfört framgår, att paragrafen i denna del icke, såsom ordalydelsen skulle kunna synas angifva, afser att bereda bankaktiebolag möjlighet att med Eders Kongl. Maj:ts särskilda tillåtelse direkt förvärfva egna aktier, utan blott att mottaga sådana såsom säkerhet för försträckning. Då emellertid äfven tillåtelse af sistnämnda art kan leda till, att aktiebolag tvingas att förvärfva egna aktiebref, och då sådant förvärf är liktydigt med en motsvarande minskning af grundfonden och sålunda genom berörda tillåtelse i sjelfva verket förbudet i 11 § mot grundfondens minskning skulle mista en del af sin betydelse, anser Riksdagen, att bankaktiebolag bör ovilkorligen förbjudas

att emottaga egna aktier såsom säkerhet för försträckning; och har Riksdagen på den grund låtit slutorden i paragrafen »der ej Konungen dertill gifver särskildt lof» utgå.

18 § (§ 17).

Denna paragraf har omskrifvits i syfte att tydligare skilja mellan å ena sidan s. k. depositionsbevis, hvilka äro fordringsbevis i egentlig mening, som genom transport kunna på annan person öfverlätas, och å andra sidan de bevis, som vanligen i form af qvitton utfärdas öfver på upp- och afskrifningsräkning (löpande räkning, folioräkning) eller kassakreditiv gjorda insättningar resp. inbetalningar, hvilka senare bevis icke äro sjelfständiga fordringsbevis, hvarför genom deras transporterande någon öfverlåtelse af fordran icke eger rum. Depositionsbevisen afhandlas i paragrafens första stycke, under det att andra stycket gäller de senare slagen af bevis. Med hänsyn till detta senare slag har Riksdagen ansett lämpligt att icke sammanföra bevis öfver insättningar på upp- och afskrifningsräkning och dylika räkningar med bevis öfver inbetalningar på kassakreditiv under en och samma benämning.

20 § (§ 19).

Första stycket af denna paragraf har omredigerats i syfte att, i likhet med hvad förordningen angående aktiebolag 8 § innehåller, utmärka, att ledamöterna i bolagets styrelse till bolaget intaga samma ställning som syssloman till hufvudman. Sålunda komma paragrafens ordalag att gifva vid handen, att bestämmelserna i allmän lag angående sysslomän äro på ledamöter i bankaktiebolags styrelse tillämpliga.

21 § (§ 20).

Det andra stycket i 21 §, som af Riksdagen tillagts till Eders Kongl. Maj:ts förslag, innehåller samma bestämmelse, som i ofvan omnämnda förordning den 30 Maj 1879 meddelas angående aktiebolag i allmänhet. Då för den anmälan af val till styrelse eller styrelseledamot hos rätten eller domhafvanden, som der föreskrifves, en tid af trettio dagar är beständ, har Riksdagen ansett riktigt, att den anmä-

lan af samma val, som enligt paragrafens första stycke skall ske hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, jemväl bör ske inom samma tid, och för den skull gjort ett tillägg derom till sistnämnda del af paragrafen. Åt det tillägg till Eders Kongl. Maj:ts förslag, som tredje stycket innehåller, och hvilket äfven är hemtadt ur omförmälda 1879 års förordning, men som i denna förordning endast gäller anmälan hos rätten eller domhafvanden, har Riksdagen funnit sig böra gifva sådan formulering, att det äfventyr, som der stadgas, jemväl gäller försummelse af sådan anmälan, som paragrafens första stycke föreskrifver.

23 §

är lika lydande med 8 § andra punkten i 1848 års förordning.

26 § (§ 24) o. 28 § (§ 26).

Då 28 § innehåller bestämmelse om huru ansvarsfrihet för styrelsens medlemmar skall beviljas, torde det vara på sin plats att i denna paragraf uttryckligen stadgas, hvad som i Eders Kongl. Maj:ts förslag indirekt framgår ur 26 § (§ 24 i Eders Kongl. Maj:ts förslag) jemförd med 28 § (§ 26 i Eders Kongl. Maj:ts förslag) eller att sådan ansvarsfrihet endast må meddelas af *ordinarie* bolagsstämma, hvarför Riksdagen i 28 § framför ordet »bolagsstämma» tillagt ordet »*ordinarie*». Med en sådan ändring af 28 § blifver det öfverflödigt att i 26 § framhålla, att ansvarsfrihet endast må beviljas af *ordinarie* bolagsstämma, och har Riksdagen därför låtit detta ur 26 § utgå samt i dess ställe infört en hänvisning till 28 §.

29 § (§ 27).

Riksdagen har dels till denna paragraf gjort ett tillägg, genom hvilket styrelsens ledamöter uttryckligen förbjudas att deltaga i val af revisorer, dels förändrat bestämmelsen, att årligen minst en af revisorerne skall ombytas, så att sådant ombyte endast behöfver ske hvartannat år. Det förstnämnda tillägget torde icke behöfva någon motivering. Anledningen till den andra ändringen har varit, att föreskriften, att årligen minst en af revisorerne skall ombytas, i de fall

då revisorernes antal vore ringa, skulle leda till allt för täta ombyten och sålunda beröfva bankaktiebolagen förmånen af att till revisorer erhålla personer med den kännedom om och förtrogenhet med bolagets förhållanden, som endast genom ett flerårigt fullgörande af berörda uppdrag kunna vinnas. Ehuru en viss rörlighet bland revisorerne är önskvärd till förekommande af slentrian och vårdslöshet vid revisionens verkställande, anser Riksdagen likväl, att detta syfte i tillbörlig grad ernås genom att stadga, att åtminstone hvartannat år en revisor skall ombytas.

30 §,

hvilken af Riksdagen tillagts, innehåller samma bestämmelse, som återfinnes uti 1848 års förordning angående aktiebolag, 9 §, sista punkten.

35 §

motsvarar 11 § i nyss omförmälda förordning.

39 §.

Äfven denna paragraf har Riksdagen tillagt. Dess innehåll återfinnes uti nyssberörda förordning, 1 §, sista punkten.

40 §

är jemväl hemtad ur förordningen angående aktiebolag, 12 §, första punkten.

41 § (§ 35).

I denna paragraf har tillagts ett nytt mom. Litt. b, som innehåller samma föreskrift som förordningen angående aktiebolag 6 §, första punkten, likväl med den förändring, som af här ofvan omförmälda ändring af 6 § i föreliggande förslag betingas.

42 §

innehåller samma bestämmelser som förordningen angående aktiebolag 13 §, för den händelse bankaktiebolag träder i verksamhet, utan att hafva erhållit den stadfästelse, som 1 § föreskrifver.

Som 14 § i förordningen angående aktiebolag redan nu innehåller den upplysning, att om bankbolag med sedelutgifning särskilda stadganden finnas, har Riksdagen ansett § 37 i Kongl. Maj:ts förslag böra utgå.

Vidare har Riksdagen i det slutliga stadgandet ej blott infört föreskrift om tiden för lagens trädande i kraft, utan äfven uttryckligen bestämt, att för bankaktiebolag, hvars verksamhet grundar sig på tillåtelse meddelad före nämnda tidpunkt, skall gälla hvad hittills varit stadgadt.

På grund af den ofvan oförmälda ändrade anordning af lagstiftningen angående bankaktiebolag, som Riksdagen vidtagit och hvarigenom i ofvan behandlade författning införts samtliga allmänna stadganden, som ansetts böra för bankaktiebolag blifva gällande, kommer denna författning att erhålla civillags natur, hvadan rubriken ändrats till »*lag angående aktiebolag*», samt äfven de af detta förhållande betingade förändringar i lagens ingress vidtagits.

På grund af hvad Riksdagen nu inför Eders Kongl. Maj:t anført har Riksdagen, som, på sätt ofvan är nämndt, funnit sig icke kunna bifalla Eders Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående bankaktiebolag i oförändradt skick, för sin del antagit en

Lag

angående aktiebolag

af den lydelse bil. Litt. A till denna skrifvelse utvisar.

Då alla de i 1848 års förordning om aktiebolag förekommande bestämmelser, hvilka af Riksdagen ansetts vara tillämpliga å bankaktiebolag, blifvit inrymda i den af Riksdagen antagna lag angående sistnämnda bolag; samt således åberopade förordning icke vidare kommer att gälla för bankaktiebolag, blifver det nödigt att införa bestämmelse

härom uti 14 § af nämnda förordning. På grund häraf har Riksdagen för sin del antagit följande

Lag

rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848.

Häri genom stadgas, att 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848 skall erhålla följande förändrade lydelse:

14 §.

Denna förordning eger ej tillämpning å aktiebolag, som drifva bankrörelse. Om sådana bolag, så ock om enskilda bankbolag med rätt att utgifva egna banksedlar, är särskildt stadgad.

Vidare har Riksdagen utan förändring bifallit Eders Kongl. Maj:ts förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, hvaremot öfriga förslag till dels förordning angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar, dels lag angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, dels lag angående bankbolags och sparbanks konkurs, dels ock lag angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830 icke blifvit af Riksdagen antagna, hvilket Riksdagen härmed får för Eders Kongl. Maj:t tillkännagifva.

Med undersätlig vördnad etc.

Stockholm den 16 Maj 1886.

Bil. Lätt. A.

Lag

angående bankaktiebolag.

Härigenom varder angående aktiebolag med rätt att drifva bankrörelse förordnad som följer:

I Kap.

Om bankaktiebolags bildande,

så ock om bolagsmännens begränsade (limiterade) ansvarighet.

1 §.

De, som vilja ingå aktiebolag i ändamål att drifva bankrörelse och åstunda att försäkra sig om tillgodonjutande af de rättigheter, som 14 § förmåler och denna lag eljest medgifver, skola begära Konungens stadfästelse af bolagets ordning och dervid styrka, att det belopp, hvartill enligt bolagsordningen grundfonden minst skall uppgå, blifvit tecknad, samt att bolagsmännens antal ej understiger det, som för bankaktiebolags bildande i denna lag är föreskrifvet.

Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, så ock om och i hvad mån derutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Stadfästes bolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande under en tid af högst tjugu år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

2 §.

I bolagsordningen skall angifvas den benämning, hvarunder bolaget drifver sin rörelse; och skall benämningen utmärka bolagets egenskap af aktiebolag.

3 §.

Delegarne i bankaktiebolag skola vara svenske medborgare och till antalet minst tjugu.

4 §.

Bankaktiebolags grundfond skall utgöra minst en million kronor; dock att, der de i bolagsordningen meddelade närmare bestämmelser angående bolagets rörelsegrenar och villkoren därför uppenbarligen gifva vid handen, att bolaget icke har till ändamål att drifva bankrörelse i större omfattning, utan blott att i likhet med så kallade folkbanker, sparkassor och andra sådana låneinrättningar tillgodose den mindre omsättningen å viss ort, grundfonden må, om Konungen gifver dertill lof, bestämmas till lägre belopp, dock ej understigande två hundra tusen kronor.

5 §.

Bolagsordningen och Konungens beslut om stadfästelse derå skola företes hos den rätt, under hvilken bolaget lyder. Rätten intage ordagrant innehållet af dessa handlingar i sitt protokoll samt låte på bolagets bekostnad i allmänna tidningarna införa kungörelse om bolaget.

6 §.

Förr än bankaktiebolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens befallningshafvande styrkas:

att hvad i 5 § är föreskrifvet i afseende å kungörelse om bolaget blifvit behörigen fullgjordt;

att å aktierna blifvit inbetalde minst tjugu procent af grundfonden och säkerhet stäld därför, att återstoden varder inbetald i enlighet med hvad i 9 § stadgas, samt

att uppgift å de personer, hvilka utgöra bolagets styrelse, äfvensom å dem, hvilka ega att underskrifva bolagets förbindelser, blifvit i allmänna tidningarna införd.

7 §.

Har genom öfverlåtelse, arf eller på annat sätt förändring i eganderätten till aktie skett, vare den nye egaren, efter skriftlig anmälan hos bolagets styrelse och derest hinder ej möter af bestämmelsen i 3 §, berättigad att i bolaget inträda; skolande anteckning härom af styrelsen göras å aktiebrefvet.

8 §.

I banken skall finnas en särskild bok, i hvilken samtliga bolagsmän skola inregistreras och anteckning göras om de aktier en hvar innehar.

I registerboken skola alla förändringar i eganderätten till aktier genast antecknas. Ej må någon uppbära vinstutdelning å aktie, för hvilken han ej är i registerboken införd såsom egare.

En hvar som sådant önskar stående fritt att, å de tider banken hålles för allmänheten öppen, af registerboken taga kännedom äfvensom att, mot afgift, erhålla till riktigheten af vederbörande tjänsteman bestyrkt utdrag derur.

9 §.

Af grundfonden skola inbetalas minst tjugu procent, innan bankaktiebolag öppnar sin rörelse, ytterligare minst tjugu procent inom tre månader och återstoden inom ett år från öppnandet af bolagets rörelse.

Har ej grundfonden blifvit till hela sitt belopp inom ett år från bankens öppnande inbetald, vare den bolaget meddelade tillåtelse till bankrörelsens drifvande förverkad.

10 §.

Grundfonden skall fördelas i aktier å lika belopp. Aktiebref skall ställas till viss person och må ej utfärdas förr, än grundfonden blifvit till fullo inbetald.

11 §.

Inbetald grundfond må ej, så länge bankrörelsen fortfar, minskas genom utdelning eller annan återbetalning till aktieegarne.

12 §.

I bolagsordningen må ej rätt medgifvas bankaktiebolag att öka sin grundfond utöfver dubbla beloppet af hvad samma fond enligt bolagsordningen minst skall utgöra.

13 §.

Af bankaktiebolags behållna årliga vinst skola minst femton procent afsättas för bildande af en reservfond. Sedan reservfonden uppgått till femtio procent af bolagets grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra; nedgår den under detta belopp, skall afsättning dertill ånyo vidtaga.

Reservfonden må endast användas till betäckande af den förlust, som å bolagets rörelse i dess helhet under något år kan hafva uppstått.

14 §.

Utom i de fall, hvarom i denna lag särskildt stadgas, skola delägare i bankaktiebolag, hvars ordning blifvit af Konungen stadfästad och jemlikt 5 § hos rätten anmäld, ej vara ansvarige för bolagets förbindelser med mera, än en hvar insatt eller åtagit sig insätta, derest de icke särskildt utfäst sig till vidare ansvarighet.

II Kap.*Om bankaktiebolags rörelse.*

15 §.

Bankaktiebolag må ej drifva handel med annat än guld och silfver, in- och utrikes vaxlar samt räntebärande papper.

16 §.

Ej må bankaktiebolag ega annan fastighet än som för bankens inrymmande är afsedd. För bankaktiebolags fordran pantsatt eller utmätt, fast eller lös, egendom, som å auktion försäljes, dervid bolagets rätt kan vara beroende, må bolaget vara oförhindradt att inropa; vare dock skyldigt att densamma åter afyttra, så snart det utan förlust kan ske.

Bankaktiebolag må ej förvärfva egna aktiebref, ej heller mottaga sådana såsom säkerhet för försträckning.

17 §.

Bankaktiebolag må ej utfärda tryckta eller graverade, till viss man eller order, eller till innehafvaren ställda förbindelser.

18 §.

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att viss tid der innestå mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget derom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man.

I öfrigt må af bankaktiebolag utfärdadt bevis, att medel blifvit der insatte eller dit inbetalde, icke genom öfverlåtelse användas som betalningsmedel, utan gälle det endast såsom bevisningsmedel i fråga om inbetalningen eller insättningen.

19 §.

Till lånereversal, qvittenser, kontrakt och bevis må begagnas tryckta eller graverade blanketter.

III Kap.

Om bankaktiebolags förvaltning och styrelse samt om bolagsstämma och revision.

20 §.

Bolagsmännen skola inom sig utse syssemän att utgöra bolagets styrelse. Denna eger att, under det ansvar och den kontroll af offentlig myndighet, som i allmän lag och genom denna författning stadgas, förvalta banken, äfvensom att i alla mål lagligen tala och svara för bolaget.

Styrelsens ledamöter skola vara minst fem.

21 §.

Uppgift på styrelsens ledamöter samt på dem, hvilka ega att underskrifva bolagets förbindelser, skall, så ofta förändring deri inträffar, inom trettio dagar derefter, så ock inom samma tid efter hvarje ordinarie bolagsstämma lemnas till Konungens befallningshafvande och på bolagets bekostnad införas i allmänna tidningarna.

Inom trettio dagar efter hvarje val till styrelse eller styrelseledamot skall ock om valets utgång göras skriftlig anmälan hos rådstufvurätten eller domhafvanden i den ort, der styrelsen har sitt säte. Rätten eller domhafvanden anteckne dessa anmälanden i särskild dagbok och hälle dem för allmänheten tillgängliga.

Försummas något af hvad i denna § är föreskrifvet, böte en hvar af styrelsens ledamöter, som till försummelsen gjort sig skyldig, från och med tio till och med femtio kronor.

22 §.

Styrelsen åligger:

att ställa sig till noggrann efterrättelse denna lag, den för bolaget fastställda bolagsordning samt den af bolaget för styrelsen utfärdade instruktion;

att när som helst hålla bankens räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens befallningshafvande eller dess ombud, för den af Konungen förordnade bankspektören samt för den särskilda undersökning, Konungen eller chefen för finansdepartementet eljest kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut i närvaro af Konungens befallningshafvande eller dess ombud, enligt formulär, som från finansdepartementet meddelas, upprätta en öfversigt, utvisande bankens tillgångar och skulder, jemte uppgift om räntesatserna för bolagets in- och utlåning samt diskonto, som under den tid öfversigten omfattar varit hos bolaget gällande, och att derefter ofördröjligen till nämnda departement insända denna öfversigt för dess offentliggörande genom departementets försorg;

att jemväl i öfrigt meddela chefen för finansdepartementet och bankspektören alla de upplysningar rörande banken, som af dem äskas;

att vid hvarje kalenderårs slut låta upprätta fullständigt bokslut öfver bolagets ställning;

att efter verkställd revision till finansdepartementet insända revisionsberättelsen och låta införa densamma i allmänna tidningarna samt

att, der chefen för finansdepartementet eller styrelsen under löpande räkenskapsår finner anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerne att granska bokslutet.

23 §.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen ingår för bolaget, skola undertecknas å bolagets vägnar och med utsättande af dess antagna benämning, vid äfventyr att eljest styrelsens ledamöter, som underskrifvit afhandlingen, skola för fullgörande af bolagets derpå grundade förbindelse ansvara som för egen skuld, en för alla och alla för en.

24 §.

Sker afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, och varder ej den anmärkta afvikelsen inom en månad rättad, ankomme på

Konungen att förklara bolaget hafva förverkat rättigheten att drifva bankrörelse.

25 §.

Ledamot af styrelsen kan från sin befattning skiljas genom i behörig ordning fattadt bolagsstämmobeslut.

26 §.

Afgående styrelseledamot förblifve bolaget ansvarig för de åtgärder, i hvilka han deltagit, till dess revision i vanlig ordning försiggått och bolagsstämma beviljat ansvarsfrihet, på sätt i 28 § sägs.

27 §.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas minst en gång årligen.

Vid bolagsstämma tillkomme rösträtt endast den, som i registerboken är antecknad såsom delegare i bolaget.

28 §.

Ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter må meddelas endast af ordinarie bolagsstämma. Ej må styrelseledamot deltaga i beslut derom.

29 §.

Revision skall årligen förrättas. Val af revisorer skall årligen ske vid ordinarie bolagsstämma. Ej må styrelseledamot i sådant val deltaga. Åtminstone hvar annat år skall en af revisorerne ombytas. I revisionen skall jemväl deltaga en af Konungens befallningshafvande förordnad person, hvilken därför af bolaget åtnjuter ersättning efter bestämmande af Konungens befallningshafvande.

30 §.

Öfverträda styrelseledamöter eller andra bolagsmän denna lag eller

bolagets ordning, vare de skyldige att ersätta all genom sådan öfverträdelse uppkommen skada, en för alla och alla för en.

IV Kap.

Om bankaktiebolags upplösning och om förlängning af bolagets oktroj.

31 §.

Har bankaktiebolag, enligt behörigen revideradt bokslut, gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, skall styrelsen, senast den dag revisionsberättelsen aflemnas, sammankalla bolagsstämma till första dag sådant enligt bolagsordningen kan ske, och låte styrelsen dessutom om bolagsstämman ofördröjligen underrätta bolagsmännen genom särskilda bref, som med posten afsändas. I kallelsen till bolagsstämman skall uppgifvas, att bolaget gjort sådan förlust, som här är sagd.

Besluter bolagsstämman med två tredjedelar af de å stämman afgifna röster att inom tre månader tillskjuta hvad som erfordras för att återställa grundfonden till dess behöriga belopp, ege bolaget att rörelsen fortsätta; i motsatt fall skall bolaget ställas under utredning.

Konungens befallningshafvande åligge att tillse, att sådant bolagsstämmobeslut inom sagda tid blifvit fullgjordt. Finner Konungens befallningshafvande att så ej skett, varde bolaget ovilkorligen under utredning stäldt.

32 §.

Bolagsman, som vid den bolagsstämma, hvarom i 31 § sägs, anmält sig icke vilja deltaga i beslutadt tillskott, vare ej dertill pliktig. De bolagsmän, som verkställt tillskottet, ega att af bolagets blifvande behållna vinstmedel erhålla åter hvad af dem blifvit tillskjutet, jemte sex procent årlig ränta, innan annan utdelning får ske. Upplöses bolaget förr, än sådant tillskott blifvit till fullt guld, skall, sedan bolagets skulder blifvit betalda, tillskottet, dock utan beräkning af ränta för tid efter bankrörelsens upphörande, återgäldas af bankens tillgångar, så långt de dertill förslå, innan någon utdelning å aktierna må ega rum.

33 §.

Har Konungen förklarad bankaktiebolag hafva förverkat rättigheten att drifva bankrörelse eller varder i det fall, hvarom i 31 § förmäles, bankaktiebolag stäldt under utredning, skall, der ej bolaget afträdt sin egendom till konkurs, chefen för finansdepartementet förordna allmänt ombud, som har att närvara vid styrelsens sammanträden, med rätt att yttra sig till protokollet, samt att i öfrigt öfvervaka utredningen.

34 §.

Varder, under det bankaktiebolag fortsätter sin rörelse, utdelning beslutad och verkställd, ändå att, enligt senast upprättade bokslut, tillgång dertill icke finnes utan minskande af bolagets grundfond eller reservfond, vare, i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser, de bolagsmän, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvarare derjemte de bolagsmän, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

Lag samma vare der, efter det bankaktiebolag blifvit stäldt under utredning eller beslut fattats om bolagets upplösning, utdelning till bolagsmännen skett och bolaget sedermera finnes oförmöget att fullgöra sina förbindelser.

35 §.

Då bankaktiebolag upplöses, ege bolaget rätt att söka årsstämming å borgenärerne.

36 §.

Önskar bankaktiebolag erhålla förlängning af bolaget meddelad oktroy, göre i den ordning, som i 1 § är sagd, ansökning derom sist sexton månader, innan den löpande oktroyen tilländagår.

Beslut om sådan ansökning skall fattas å ordinarie bolagsstämma sist tjugu månader före utgången af den löpande oktroyen.

V Kap.

Särskilda bestämmelser.

37 §.

Enskildes förhållanden till bankaktiebolag må ej för allmänheten yppas.

38 §.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankaktiebolag börjar eller slutar sin rörelse; och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till finansdepartementet insändas.

39 §.

Förändring af bankaktiebolags ordning ege ej giltighet med mindre den varder af Konungen stadfästad; och vare om annälan hos rätten af den förändring och dess kungörande lag, som i 5 § sägs.

40 §.

Bankaktiebolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, der styrelsen enligt bolagsordningen har sitt säte.

41 §.

Bolagsordning för bankaktiebolag skall innefatta närmare bestämmelser angående:

- a) grundfondens belopp;
- b) det äfventyr, som skall följa å bolagsmans uraktlåtenhet att i rätt tid verkställa inbetalning å eller ställa nöjaktig säkerhet för hvad af grundfonden belöper sig å hans andel;

- c) reservfonden och den del af årliga vinsten, som skall till reservfonden öfverföras;
- d) bankens rörelsegrenar och villkoren därför;
- e) den ort, der bolagets styrelse har sitt säte;
- f) antalet af styrelsens ledamöter och suppleanter för dem samt tiden för deras befattningar;
- g) tid och ort för ordinarie bolagsstämma och villkoren för sammankallande af extra bolagsstämma;
- h) rösträtt vid bolagsstämma;
- i) antalet revisorer och tiden för revisionen;
- k) den ordning, i hvilken bolaget må besluta att före oktrotidens utgång sig upplösa, samt
- l) sättet för vinnande af ändring i bolagsordningen.

42 §.

Träder bankaktiebolag i verksamhet, utan att hafva erhållit stadfästelse, som i 1 § sägs, stånde hvar, som emellertid å det bolags vägnar ingår förbindelse, därför i personlig ansvarighet till fordringsägaren såsom för annan sin förbindelse efter allmän lag.

43 §.

Hvad i denna lag blifvit stadgadt skall ej ega tillämpning på aktiebolag, som uteslutande hafva till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari 1887; dock att för bankaktiebolag, hvars verksamhet grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, fortfarande skall gälla hvad hittills varit stadgadt.